

งานบริหารการศึกษา
ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง

นางจันทร์ธานี สงวนนาม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
002652
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

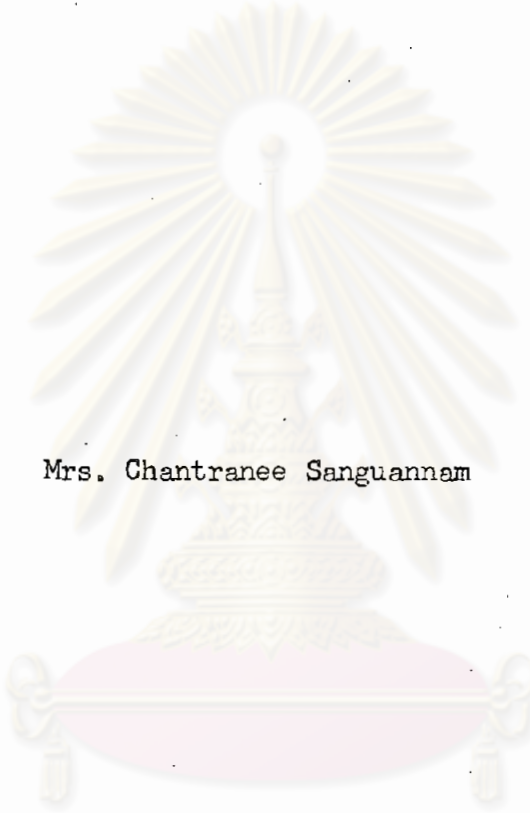
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2518

THE EDUCATIONAL ADMINISTRATIVE TASKS
OF CHANGWAD ADMINISTRATION ORGANIZATION ELEMENTARY SCHOOLS
IN CENTRAL REGION

Mrs. Chantranee Sanguannam

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1975

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

สมคิด บัณฑิตวิทยาลัย

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

สมคิด บัณฑิตวิทยาลัย

ประธานกรรมการ

สมคิด บัณฑิตวิทยาลัย

กรรมการ

สมคิด บัณฑิตวิทยาลัย

กรรมการ

อาจารย์ควบคุมการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมมิตร คุณานุกร

ศูนย์วิจัยทรัพยากรชีวภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง
ชื่อ นางจันทร์ธานี สงวนนาม
แผนกวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2517

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง
- (2) เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง โดยเฉพาะในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน และงานธุรการโรงเรียน ได้แก่ การเงิน บริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน
- (3) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง และปัญหาการปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภทในโรงเรียนดังกล่าวแล้ว

วิธีทำการวิจัย

ประชากรที่ใช้ทำการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลาง (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) รวมทั้งสิ้น 24 จังหวัด และได้อัดเอาจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกมาร้อยละ 20 ของจังหวัดที่มีอยู่ในภาคกลาง

ทั้งหมด วิธีเลือกจังหวัดใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง (simple random sampling) เมื่อได้จังหวัด
 กลุ่มตัวอย่างแล้วได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างวิธีเดียวกันนี้เลือกโรงเรียนมาใช้ในการวิจัยร้อยละ 1
 ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม
 จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มประชาชน และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์หาค
 การร้อยละในการเปรียบเทียบ

ผลการวิจัย

1. โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลางส่วนใหญ่จะมี
 โครงสร้างของระบบบริหารงาน และมีการจัดองค์การต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่คล้ายคลึงกัน
 โดยมีครูใหญ่เป็นผู้นับถือชอบสูงสุดภายในโรงเรียน มีการแต่งตั้งผู้ช่วยครูใหญ่ทำหน้าที่ฝ่ายธุรการ
 ในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีการแต่งตั้งผู้ช่วยครูใหญ่ทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบุคลากร และ
 ฝ่ายบริการควย นอกนั้นเป็นครูหัวหน้าสาย ครูหัวหน้าหมวดวิชา และครูที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ
 งานด้านอื่น ๆ ที่ตามแต่ละโรงเรียนจะจัดให้มีขึ้น ครูที่รับผิดชอบงานในหน้าที่ของแต่ละฝ่าย
 จะอยู่ภายใต้การประสานงานของหัวหน้าฝ่าย หรือหัวหน้าหมวด และจะขึ้นตรงต่อครูใหญ่
 ปรากฏว่าการประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนมีน้อย ครูหัวหน้าหมวดวิชา
 ที่ได้รับการแต่งตั้งส่วนใหญ่ยังปฏิบัติงานไม่สมกับตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งเท่าที่ควร

2. ตามความเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มที่มีต่อการปฏิบัติงานบริหาร
 การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 คาน โดดงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานบริหาร-
 วิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน และงานบริหารธุรการ การเงิน
 ตลอดจนบริการต่าง ๆ จะพบว่าประชากรทั้งสามกลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มนักวิชาการ
 มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 คานไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนกลุ่มประชาชน
 จะมีความเห็นในบางข้อ แตกต่างไปจากกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มนักวิชาการ อย่างไรก็ตามพอจะ
 สรุปได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติงานทุก ๆ คานค่อนข้างมากและปฏิบัติมีอ
 ยกเว้นงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเท่านั้น ที่ปรากฏว่าโรงเรียนประถมศึกษา
 ยังปฏิบัติค่อนข้างน้อย

3. ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียน และปัญหา
งานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ด้าน ของโรงเรียนดังกล่าวเดิมนั้น ปรากฏว่าโรงเรียนประถม-
ศึกษาประสบปัญหาในส่วนที่เกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหาร และปัญหาการบริหารทั้ง 5 ด้าน
ที่คล้ายคลึงกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๗

Thesis Title : The Educational Administrative Tasks of Changwad
Administration Organization Elementary Schools
in Central Region.

Name : Mrs. Chantranee Sanguanan

Department : Educational Administration

Academic Year : 1974

ABSTRACT

Purpose of this research

1. To study the organization of the administrative structure in the provincial elementary schools in the Central Region.
2. To study the educational administrative tasks in such elementary schools, especially relating to public relations and academic, personnel, student services and school business affairs including budgets.
3. To study the organizational problems of the administrative structure and the problems in the educational administrative tasks in the aforementioned schools.

Research Method

The method for choosing the schools for this research project was as follows:

a. Twenty percent of the Central Regions' 24 Provinces (excluding Bangkok) were randomly selected, resulting in 5 provinces.

b. One percent of the elementary schools in each of these 5 provinces was randomly selected, resulting in a total of 16 schools.

c. Printed questionnaires were given to most administrators (12.15 % of the outside and inside administrators, but only 0.87 % of the political administrators), 58.86 % of the supervisors and teachers, 28.12 % of the parent-committees at each of these 16 schools. In some cases follow-up discussions were held to clarify points.

Findings:

1. The majority of the provincial elementary schools have a similar administrative structure. The principal's responsibility is the highest; the assistant principal to business affairs is appointed by the principal. In very large schools there might also be an assistant principal for academic, personnel and student services affairs. Other personnels are heads of departments and teachers responsible for various tasks in the schools. The majority of the teachers are responsible directly to the principal; 52.51 % of the appointed heads of departments still not assuming the demands of their positions. There is only a small amount of co-operation in the school.

2. The administrative and supervisor/teacher populations had rather similar opinions concerning educational administrative tasks, but the 3rd group (the parent-committees and laymen) had some differences on some items from the first two groups. However, the conclusion is that the majority of elementary schools have frequently done quite a lot of work in all areas except school-community relations, which they have paid scant interest to.
3. The organizational of the administrative structure of such elementary schools was not systematic and well functioning. Where there are problems in educational administrative structure and tasks, the problems are similar in nature.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งจาก
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภิญโญ สารธร หัวหน้าแผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ ดร. พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะเจ้าหน้าที่กองวิจัยการศึกษา
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อาจารย์ ดร. อมรรชัย ตันติเมธ และโดยเฉพาะ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมิตร คุณานุกร แห่งแผนกวิชาบริหารการศึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ
 ต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์นี้เป็นอย่างดี นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จ
 เรียบร้อยโดยสมบูรณ์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
 ที่ได้มอบทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อการวิจัยเรื่องนี้ด้วยเป็นจำนวนเงิน 5,000 บาท

นอกจากนี้ ผู้วิจัยและคณะยังได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งจาก คุณคำรัง สุนทรสารทูล
 รองอธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ที่ได้กรุณาให้หนังสือขอความสนับสนุนในการสำรวจ
 โรงเรียนประชาบาลไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ในจังหวัดที่ผู้วิจัยและคณะเดินทางไปสำรวจ ทำให้
 ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งจากผู้บริหารการศึกษาทุกท่าน ทั้งในระดับจังหวัด และระดับ
 อำเภอ ตลอดจนขอขอบคุณครูใหญ่ และคณะครูในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้ให้ความร่วมมือ
 เป็นอย่างดียิ่งในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งหลายซึ่งกล่าวแล้วเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบคุณ
 เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย ประโยชน์จากการวิจัยนี้หากจะมี ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง
 การศึกษาทั้งหมด.

จันทร์ธานี สงวนนาม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๙
กิตติกรรมประกาศ	๑๒
รายการตารางประกอบ	๑๓
รายการภาพประกอบ	๑๔
บทที่ 1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
คำจำกัดความ	7
บทที่ 2. ขอบเขตและการวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง	11
ประวัติความเป็นมาของระบบบริหารการศึกษาไทย	11
ประวัติความเป็นมาของการศึกษาประชาบาล	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารการศึกษาของ- โรงเรียนประถมศึกษา	35
งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	44
งานบริหารคณาวิชาการ	45
งานบริหารบุคคล	47
งานบริหารกิจการนักเรียน	50
งานบริหารธุรการ การเงิน และบริการ	51

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	64
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	67
โครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษา งานบริหารการศึกษาแต่ละด้านทั้ง 5 ด้าน ตามความเห็น- ของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละประเภท	73
เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารแต่ละกลุ่ม ที่มีต่องานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ด้าน	159
เปรียบเทียบความเห็นของนักวิชาการแต่ละกลุ่ม ที่มีต่องานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ด้าน	164
ปัญหาโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษา และปัญหางานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ด้าน	168
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	172
สรุปผลการวิจัย	173
อภิปราย	175
ข้อเสนอแนะ	181
บรรณานุกรม	182
ภาคผนวก	185
ประวัติการศึกษา	228

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ประเภทของโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนถึงขั้นสูงสุด	59
2	ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	59
3	จำนวนและน้ำหนักความสำคัญของงานบริหารการศึกษาแต่ละประเภท	62
4	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	64
5	ประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามแยกตามเพศ	67
6	วุฒิทางการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่าง เฉพาะกลุ่ม- ผู้บริหาร และกลุ่มนักวิชาการ	68
7	อาชีพของกลุ่มประชาชนที่ตอบแบบสอบถามแยกตามเพศ	69
8	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาคำนวณความสัมพันธ์- กับชุมชน ตามความเห็นของผู้บริหาร	73
9	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาคำนวณงานบริหาร- วิชาการ ตามความเห็นของผู้บริหาร	78
10	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาคำนวณงานบริหาร- บุคคล ตามความเห็นของผู้บริหาร	85
11	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาคำนวณงานบริหาร- กิจการนักเรียน ตามความเห็นของผู้บริหาร	92
12	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาคำนวณงานบริหาร- ธุรการ ตามความเห็นของผู้บริหาร	97
13	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาคำนวณความสัมพันธ์- กับชุมชน ตามความเห็นของนักวิชาการ	102

14	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาค้ำงานบริหาร- วิชาการ ตามความเห็นของนักวิชาการ	107
15	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาค้ำงานบริหาร- บุคคล ตามความเห็นของนักวิชาการ	117
16	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาค้ำงานบริหาร- กิจการนักเรียน ตามความเห็นของนักวิชาการ	121
17	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาค้ำงานบริหาร- ธุรการ ตามความเห็นของนักวิชาการ	130
18	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาค้ำความสัมพันธ์- กับชุมชน ตามความเห็นของประชาชน	133
19	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาค้ำงานบริหาร- วิชาการ ตามความเห็นของประชาชน	141
20	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาค้ำงานบริหาร- บุคคล ตามความเห็นของประชาชน	146
21	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาค้ำงานบริหาร- กิจการนักเรียน ตามความเห็นของประชาชน	149
22	งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาค้ำงานบริหาร- ธุรการ ตามความเห็นของประชาชน	154
23	การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ค้ำ ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความเห็นของผู้บริหาร แต่ละประเภท	159
24	การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ค้ำ ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามความเห็นของนักวิชาการ แต่ละประเภท	164

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แผนภูมิการบริหารงานภายในโรงเรียนประถมศึกษา
ที่ใช้ระบบสายงานบังคับบัญชาเป็นเกณฑ์	71
2	แผนภูมิการบริหารโรงเรียนที่ยึดทฤษฎีการบริหาร
มาประกอบ	72

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย